

Čiernohronská železnica, n.o.

Hlavná 56, 976 52 Čierny Balog

tel./fax.: 048/61 91 500

Čierny Balog 23.4.2022
n.o.

ČHŽ,

Výročná správa za rok 2021

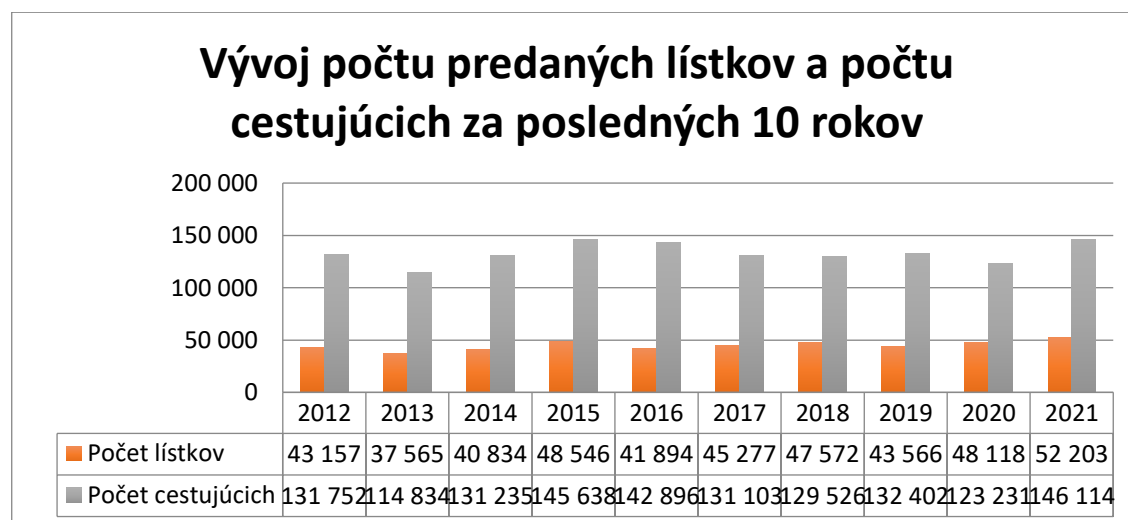
1. Úvod

Čiernohronská železnica, nezisková organizácia /ČHŽ/ bola založená za účelom rozvoja a ochrany kultúrnej technickej pamiatky – Čiernohronskej železnice v Čiernom Balogu a zaregistrovaná na KÚ v Banskej Bystrici 18. 9. 2001 pod číslom 2001/07603. V súčasnosti je registrovaná Obvodným úradom v Banskej Bystrici, odborom všeobecnej vnútornej správy pod registračným číslom OVVS/NO-7/2001.

Aktuálne patrí k najvyhľadávanejším turistickým atrakciám v regióne. Národná kultúrna pamiatka - Čiernohronská úzkokolejná lesná železnica sa teší uznaniu nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí. Svedčia o tom mnohé ocenenia a stále nové a nové spolupráce na domacom aj medzinárodnom fóre. Ale ako to tak už býva neslávnym zvykom, najmenej pomoci sa jej dostáva od tých, ktorí by na ňu, práve naopak, mali byť najviac hrdí. Ešte stále je však obklopená dostatkom dobrých ľudí doma i v zahraničí, ktorí vždy ochotne a nezištne pridajú ruku k zachovaniu tohto vzácneho kultúrneho a technického dedičstva.

2. Prehľad činnosti

V roku 2021 ČHŽ, n.o. ako svoju hlavnú činnosť pri obnove a ochrane národnej kultúrnej pamiatky prevádzkovala turistickú osobnú dopravu na úseku Chvatimech - Hronec - Čierny Balog - Vydrovo / Dobroč a späť (spolu 52 203 ks predaných cestovných lístkov, čo predstavuje cca 146 114 prepravených cestujúcich). **Išlo už o 30. letnú prevádzkovú sezónu.**

Verejná osobná doprava ani pravidelná nákladná doprava neboli prevádzkované, s výnimkou príležitostných nedotovaných preprav občanov Čiernohronského mikroregiónu na komerčné riziko a stratu dopravcu - pre obce Čierny Balog, Hronec, Valaská a Podbrezová za symbolické cestovné (Fašiangy, futbalové stretnutia, Deň školy, Mikuláš a pod.). Vzhľadom na pokračovanie celosvetovej epidémie COVID-19 boli však aj v roku 2021 tieto prepravy minimálne.

Na činnosti ČHŽ sa opäť podieľali predovšetkým dobrovoľníci objemom odpracovaných 1 925 osobodní, čo predstavuje 11 550 dobrovoľne odpracovaných brigádnických hodín (!!!). Dlhodobá bezplatná pomoc medzinárodných dobrovoľníkov v takomto rozsahu a dĺžke trvania nemá pri podobných projektoch obnovy národnej kultúrnej pamiatky v SR obdobu a v rámci spolupráce s porovnateľnými prevádzkami v zahraničí sme sa s ňou nikde nestretli - právom sme na ňu hrdí.

Počet prepravených cestujúcich zaznamenal tento rok nárast až o 18 %, čo bolo spôsobené predovšetkým celosvetovou epidémiou COVID-19 a obmedzeniu letných dovolení v zahraničí. Napriek chýbajúcim školským výletom a skutočnosti, že letná sezóna sa neotvárala na Veľkú noc, ako bolo plánované, ale s meškaním až 8. 5. 2021, bola sezóna 2021 napokon veľmi úspešná. Na jar roku 2021 sme na rozdiel od predchádzajúceho roka splnili aj nárok na štátnu COVID pomoc z MDaV SR v celkovej výške 2 923,96 €, ktorá nás síce nezachránila, ale určite pomohla v časoch najťažších. To, že počas leta bol nárast návštevnosti markantný, je zásluha predovšetkým trvalého rozvoja ponuky a propagácie v širšom regióne Horehronia a Banskobystrického kraja. Dlhodobá koncepcná činnosť Regionálnej rozvojovej agentúry BBSK, KOČR, OOCR a Klastra Horehronie (Horehronský expres, Zbojnícky expres, projekt propagácie formou ambasádorov, cykloprepravy a pod.), vďaka ktorým veľká časť Slovákov uprednostnila „dovolenku na Slovensku“, sa tak stáva jednou zo zásadných a trvalých podporných činností ČHŽ.

S narastajúcim počtom návštevníkov sa zvyšujú nároky aj na sprievodcov. Počas hlavnej sezóny zvládajú nápor stovky turistov denne a napriek mnohým nepredvídateľným situáciám dôstojne reprezentujú našu organizáciu, o čom svedčia mnohé pozitívne ohlasy na sociálnych sieťach aj ďalšie recenzie.

V priamom rozpore s týmto vývojom je, žiaľ, ponuka i rozvoj služieb priamo v obci Čierny Balog, ktoré aj naďalej stagnujú. Chýbajú nové služby pre návštevníkov, propagácia a osobný ústretový prístup k zákazníkom. V obci napr. dodnes nenájdete jedinou verejnú lavičku, park či nebudaj kvalitné obcou vybudované detské ihrisko, alebo možnosť kúpania. Prevzatie prevádzky lyžiarskeho strediska novým nájomcom umožnilo v zime 2021/2022 takmer plnohodnotnú zimnú sezónu, vplyv na rozvoj služieb v obci je však stále minimálny.

Negatívne sa v tejto súvislosti už vyše 15 rokov prejavuje aj dlhodobá (ne)činnosť občianskeho združenia Vydra, hoci v rokoch 1993 – 1997 sa tu úspešne prevádzkovalo Ekocentrum Strom života a environmentálna výchova. Dnes už len fiktívne „informačné kancelárie“ organizácie Vydra, štedro dotované z obecného rozpočtu, sa vo väčšej miere venujú iba komerčnému predaju suvenírov prípadne rodinnej rekreácii v „brlohu“ svojich členov (ak nadviažeme na startlabovú kampaň organizácie s názvom Brloh túlavých vydier) bez akéhokoľvek prínosu. Táto organizácia navyše dlhodobo neoprávnene zakazuje návštevníkom prístup na pozemok trate ČHŽ v „svojom“ tábore (!), ktorého okolie sa stále viac a častejšie zaplňa zaparkovanými súkromnými motorovými vozidlami...

Treba podotknúť, že profesionálne vykonávaná lesná pedagogika pracovníkmi LSR OZ Čierny Balog, ktorú môžu návštevníci vnímať priamo na chodníkoch Lesníckeho skanzenu, má ohromný úspech, preto by stálo za zváženie tieto prehliadky zintenzívniť najmä pre laickú verejnosť, nie len pre odborné školy.

Už dlhodobo nemení ani nedôstojný vstupný areál Lesníckeho skanzenu, ktorých aj naďalej „víta“ s večne zatvoreným alebo, naopak, preplneným dreveným WC a TOI TOI búdkami.

Vrátil sa, žiaľ, i súbor nevzhľadných plachtových prístreškov s absolútne nevhodným vybavením na sedenie a službami bufetu, ktorý nereaguje na zvyšujúcu sa návštevnosť skanzenu. Všetky naše návrhy vo veci budovania nového spoločného nástupného centra alebo aspoň novej drevenej stavby staničky ČHŽ s vyšším nástupišťom boli zo strany LSR, š.p., obce aj Vydry opakovane zamietnuté. V nadväznosti na neustále personálne zmeny vo vedení ministerstva i štátneho podniku LSR budeme v našich žiadostiach naďalej pokračovať.

Počas pandémie sa tu navyše nik ani náznakom nesnažil o žiadnu zmenu rozpočtu prípadne pomoc pre organizácie závislé iba od cestovného ruchu – ako obvykle sme si museli pomôcť sami. Nepochopiteľné protivenstvá niektorých predstaviteľov vedenia obce Čierny Balog, naopak, pokračovali aj počas pandémie. Asi najvýraznejšími boli aktivity pána starostu proti projektu revitalizácie ČHŽ a jej začleneniu do systému verejnej dopravy IDS BBSK.

Tento rok úplne chýbal segment mimoriadnych jázd a akcií pre firmy a obchodných partnerov – epidemická situácia to nedovoľovala. Individuálnych návštevníkov ČHŽ predstavujú aj naďalej predovšetkým jednodenné rodinné výlety, pri pobytových návštevníkoch sa dlhodobo kladne prejavuje činnosť OOCR a Klastra Horehronie – zvyšuje sa počet turistov, ktorí sa ubytujú v okolí Nízkych Tatier na viac než 1 noc, našťastie počas leta a dočasného útlmu pandémie boli hotely aspoň čiastočne otvorené. Z dlhodobého hľadiska je jasné, že iba železnica a Lesnícky skanzen nebudú v budúcnosti dostatočnou motiváciou pre návštevu našej obce a regiónu, a preto je potrebné budovať ďalšie nové atraktivity pre prilákanie stále náročnejších návštevníkov. Konkurencia nespí (kúpaliská, cesty v korunách stromov, rozhľadne, bobové dráhy a pod.). Situácia na miestnych komunikáciách sa síce výrazne zlepšila v súvislosti s dokončením stavby obecnej kanalizácie a realizáciou ďalšej osobitnej cyklocestičky Krám – Brezno, je však potrebné v budovaní segregovanej cyklistickej infraštruktúry pokračovať aj vyššie dedinou. Rovnako je nutné postupne obmedzovať počet a predovšetkým rýchlosť motorových vozidiel na všetkých komunikáciách v obci. Smerové retardéry, fungujúca verejná doprava a návrat nákladnej dopravy na ČHŽ sú presne tým smerom, ktorým by sa vedenie obce malo intenzívne zaoberať – vid'. www.chez.sk.

Aj napriek týmto skutočnostiam naša organizácia v rámci svojich možností aj naďalej pokračuje v zachovaní a zveľaďovaní národnej kultúrnej pamiatky. Opravy lokomotívneho a vozňového parku sa tento rok zamerali na I. etapu generálnej obnovy pamiatkovo chránenej parnej lokomotívy ČKD – Kolbenka (ktorú grantom opäť podporilo Ministerstvo kultúry SR) a pokračuje sa v bežnej údržbe osobných i nákladných vozňov. Výraznú časť našich finančných prostriedkov pohltili prípravy na realizáciu projektu „Tvoríme krajinu pre ľudí“ – vid'. nižšie. Cestovný poriadok bol tento rok bez významnejších zmien. Tradičný každodenný „storočný drevorubačský vlak“ s bufetovým a detským vozňom Chvatimech – Vydrovo skanzen a späť s historickou súpravou vedenou parnou lokomotívou bol v roku 2017 zrušený, rovnako ako všetky pravidelné vlakové spoje v úseku Šánske – Chvatimech. Technický stav železničného zvršku, predovšetkým drevených podvalov (vymieňaných dobrovoľníkmi už pred vyše 35 rokmi) viac nedovoľuje v tomto úseku pravidelnú každodennú prevádzku vlakov. S vypätím všetkých síl dobrovoľníkov udržiavame tento úsek trate aspoň v bezpečnom zjazdnom stave pre služobné a mimoriadne vlaky a trpezlivo sa snažíme získať grant pre jeho generálnu opravu – vid'. projekt www.chez.sk.

Spoločne s OOCR Horehronie sme na uzatvorenom úseku trate Hronec – Šánske s veľkým úspechom zahájili už v roku 2019 ako prví na Slovensku prevádzku šliapacích cyklodrezín, ktoré už dlhší čas fungujú v mnohých okolitých štátoch EU. Prevádzka Horehronských cyklodrezín však bola následne kontrolou Dopravného úradu SR prehlásená za nelegálnu a museli sme ju riešiť legislatívnou zmenou zákona o dráhach. Rovnako sme museli riešiť likvidačnú pokutu v pôvodnej výške takmer 30 000 €, ktorú nám Dopravný úrad za údajne nelegálnu prevádzku šliapacích drezín vyrubil a trval na nej, aj keď postupne v znížených výškach. Nakoniec sme spor na štvrté odvolanie vyhrali, síce nie na „podstate veci“, ale

„z dôvodu uplynutia subjektívnej prekluzívnej lehoty“... V sezóne 2021 si tak konečne mohlo vypožičať cyklodreziny vyše 3 500 spokojných návštevníkov.

S dlhodobou významnou podporou BBSK pokračujeme v príprave projektu „Tvoríme krajinu pre ľudí – revitalizácia Hrončianskej doliny“ a úspešne napredujú rokovania o finančnej podpore i realizácii projektu. Napriek schváleniu projektu a zaradeniu ČHŽ do systému IDS na úrovni poslancov BBSK narážame zatiaľ stále na aktívny odpor zo strany starostu obce Čierny Balog a niektorých (cca dvoch-troch) poslancov obecného zastupiteľstva – veríme ale, že trpezlivým vysvetľovaním postupne dosiahneme aspoň zmiernenie ich negatívneho postoja k rozvoju obce. Úžasnou správou sa stal dňa 3. 4. 2020 podpis zmluvy o odkúpení 17-tich ks zánovných elektrických jednotiek zo švajčiarskej Waldenburgbahn. ČHŽ zvíťazila v súťaži o ich získanie v konkurencii viacerých uchádzačov z Nemecka, Rakúska, Rumunska a Madagaskaru a položila tak základný kameň pre svoj ďalší rozvoj a napredovanie. V dňoch 8. - 10. 4. 2021 sme všetky jednotky prepravili z ich domovskej dráhy vo Waldenburgu do prístavu Bazilej. Odtiaľ následne putovali dvoma riečnymi loďami po riekach Rýn a Mohan, kanálom RMD a Dunajom do prístavu Bratislava. 11. - 12. 5. 2021 sme ich preložili na nákladné vozne a 14. 5. 2021 konečne dvomi autožeriavmi preložili na nové domovské koľaje ČHŽ v Hronci. Časovo, logisticky i finančne veľmi náročnú prepravu nám pomohli realizovať viacerí priatelia, firmy a dobrovoľníci. Električky dnes čakajú na realizáciu obnovy železničného zvršku, elektrifikáciu i celkovú revitalizáciu ČHŽ v oplotenom a stráženom depozitári v Hronci.

Projekt ČHEŽ sme podporili aj organizáciou medzinárodnej konferencie v rámci programu „Európsky rok železníc“ pod názvom „Progresívne rozvojové možnosti dopravy v sídlach a regiónoch – Ekologické dopravné systémy“ konanej v dňoch 24. – 25. 6. 2021 v Osrbli. V rámci programu konferencie štátny tajomník Ministerstva dopravy a výstavby SR pán Ing. Jaroslav Kmeť spolu so starostom obce Hronec pánom Bohuslavom Nemkom prvýkrát symbolicky slávnostne zdvihli zberač jednej z elektrických jednotiek na revitalizovanom námestí obce Hronec.

V obnove a údržbe ostatných traťových úsekov sme pokračovali v našej snahe definitívne dorobiť úsek Čierny Balog – Vydrovo, na konci ktorého by v budúcnosti mala byť vybudovaná Európska lesná škola. Jej výstavbu však LSR, š.p. po položení základného kameňa v roku 2008 následne úplne pozastavili a zatiaľ stále nedošlo k zmene ich oficiálneho stanoviska. V tomto roku sme preto pokračovali aspoň s postupnou realizáciou zatiaľ kompromisnej dohody s premiestnením stanice ČHŽ nižšie, pod súčasný tábor Vydry. Podarilo sa nám pripraviť podkladové vrstvy pre výstavbu definitívneho nástupištia a pokračujeme i v dokončovaní koľajiska a predĺžení nástupištia stanice Korytárske.

Na stanici Chvatimech udržiavame aj naďalej iba hrubú stavbu nového objektu stanice, WC a vyasfaltovanú odstavnú plochu parkoviska a nástupištia. Z finančných a organizačných dôvodov sa nepodarilo zatiaľ toto prostredie definitívne skultivovať, oceňujeme pomoc obce Podbrezová a ich klubu dôchodcov aspoň pri udržiavaní čistoty a poriadku. Vďaka spolupráci s dodávateľom stavby kanalizácie Valaská – Hronec sme vyrovnali celú plochu výkopovou zeminou a je tak pripravená pre ďalšiu výstavbu.

Pre potreby ubytovania dobrovoľníkov sa nám tento rok opäť podarilo pokračovať v rekonštrukcii podkrovia nad budovou garáží v Čiernom Balogu. V dielňach v Hronci a na stanici Čierny Balog sme opäť rozšírili technické prostriedky pre opravy i prevádzku predovšetkým historických parných lokomotív – v Čiernom Balogu sme pokračovali s obnovou prehliadkového a revízneho kanála pre osobné vozne, opravou horného hajcu a opäť sme vylepšili i parkovú úpravu a detské ihrisko na stanici Čierny Balog aj vo výhybni Šánske. „Vďaka“ udaniu pána starostu sa však bežná, vopred ohlásená oprava horného hajcu, stala predmetom štátneho stavebného dozoru. Pre opravu tohto obecného majetku (ktorú sme robili na vlastné náklady) sme na naše finančné náklady museli zabezpečiť ešte aj komplexnú

stavebnú dokumentáciu vrátane dodatočného stavebného povolenia jeho historicky dlhodobo existujúcej prístavby. V roku 2021 sme tento proces konečne úspešne ukončili. Podobný osud má aj naše ohlásenie stavby prístavby skladovacích priestorov a letnej terasy k budove staničky – obec trvá na riadnom stavebnom konaní, ktoré je pomerne finančne náročné. Absolvovali sme ho na naše trovy, ale stavebné povolenie nemáme už vyše dvoch rokov (!) vydané, a to aj napriek opakovaným urgenciám... Dokončenie opravy budovy stanice v Čiernom Balogu, ktorá bola poškodená pri nami nezavinenom výbuchu plynu a ktorú sme zachránili ako dobrovoľníci a nepretržite sa o ňu staráme z vlastných zdrojov už od roku 1983, sa tak neustále odsúva. Úplne zničená budova vrátane kancelárií ČHŽ postupne získala v rámci obnovy nové podlahy, centrálné podlahové kúrenie s kotolňou, nové vnútorné a vonkajšie omietky, okná a dvere, rozvody elektriny, vody i odpadov a aj následné zariadenie. Obnova zničenej pamiatkovo chránenej budovy staničky bola a je finančne veľmi náročná, dlhodobá a podarilo sa ju zrealizovať iba vďaka ústretovosti a ochote našich priateľov požičať nám finančné prostriedky. V tejto sezóne bola prevádzka reštaurácie spustená štvrtú sezónu a stretáva sa s veľkým úspechom u našich návštevníkov.

Centrum návštevníkov sa po obmedzení prevádzky pravidelných vlakov z Chvatimechu presunulo na Čierny Balog a ako bolo spomínané vyššie, súbeh prevádzky vlakov, staničnej reštaurácie, podávanie informácií a predaj cestovných vstupeniek je pre našich sprievodcov veľkou skúškou, v ktorej však čestne obstáli.

Podobná bola v minulosti situácia v Hronci, kde nám aj napriek stále platnému Uzneseniu vlády SSR č. 6/1988 Lesy Slovenskej republiky, š.p. odmietli v roku 1994 odovzdať pôvodné dielne lesnej železnice a po rokoch vynútených nájmov a ťahaníc sme ich nakoniec museli v roku 2014 odkúpiť za cenu 65 485 €. Spolu so zaplateným nájomom za ostatné roky vo výške 40 584 € nás tak „naše“ dielne lesnej železnice stáli spolu 106 070 €. Veľká škoda týchto peňazí, mohli byť investované do ďalšieho rozvoja ČHŽ. Nezostáva nám však iné, než zarobiť si takéto peniaze sezónnou prevádzkou národnej kultúrnej pamiatky... Ale aspoň sa po 20 rokoch získané dielne v Hronci konečne začínajú postupne meniť na múzeum a opravovňu historických predovšetkým parných strojov. V budúcnosti vidíme perspektívu jeho otvorenia aj pre verejnosť, a to najmä v súvislosti s rekonštrukciou celého úseku trate Chvatimech – Čierny Balog. Nádejou je veľmi dobrá spolupráca s obcou Hronec, ktorá sa v rámci dokončenia stavby kanalizácie postarala i o obnovu priestorov námestia a spolu s OOCR Horehronie i miestnymi podnikateľmi pripravila zriadenie trvalej turistickej informačnej kancelárie spojenej s požičovňou šliapacích drezín a bicyklov. Zbytočne stratených 20 rokov budeme však len ťažko doháňať...

Zatiaľ bez akýchkoľvek zmien pokračuje i nepochopiteľne nespravodlivé a netransparentné pridelenie verejných financií - dotácií z obce pre ČHŽ v porovnaní s ostatnými subjektmi cestovného ruchu v obci (LSR, š.p., Vydra, o.z.), rovnako ako vynútené platenie nájmov v rozpore s Uznesením vlády SSR č.6/1988 štátnym lesom. Vzhľadom na situáciu vo vývoji komunálnej politiky obce nepredpokladáme, že by sa súčasný stav zmenil – vid'. tabuľky:

Tabuľka pridelených príspevkov pre CR z obecného rozpočtu v ostatných rokoch:

	2008 Sk	2009 Sk	2010 €	2011 €	2012 €	2013 €	2014 €	2015 €	2016 €	2017 €	2018 €	2019 - 2021 €
LSR	210 000	210 000	6 900	6 900	6 900	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	3 x 6 000,-
Vydr a	130 000	200 000	5 000	5 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	3 x 6 000,-
ČHŽ	120 000	120 000	3 000	(0) 3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	(0) 3 000	3 000	3 x 0,-

Tabuľka zaplatených nájmov a iných poplatkov štátnym lesom, ktoré ČHŽ musela a stále musí platiť v rozpore s Uznesením vlády SSR č. 6/1988:

Pozemky pod a traťou žeriavom v Hronci	1992 – 2002	1820 Kčs/Sk/rok	20 020,- Sk
	2003 – 2007	12 333,- Sk/rok	61 665,- Sk
	2008 – 2014	24 666,- Sk/rok	172 662,- Sk
Pozemky pod traťou Hronec	2015 – 2021	746,25 €	5 223,75,- €
Depo a dielne v Hronci	2002 – 2003	3 000,- Sk/rok	6 000,- Sk
	2004 – 2009	172 645,- Sk/rok	1 035 870,- Sk
	2010 – 2014	1 200,- €/rok	6 000,- €
Odkúpenie dielni v Hronci	2014		65 458,- €
Múzeum Čierny Balog	2012 – 2021	225,- €/rok	2 250,- €
Spolu			121 958,75 €

Skončila sa aj obojstranne výhodná spolupráca s vedením obce vo veci využívania prác VPP a spoločne viac nepokračujeme v príležitostnom čistení Hrončianskej doliny i okolia rieky a trate ČHŽ smerom do Hronca. Pri realizácii projektu cyklocestičky Hrončianskou dolinou za takmer 300 000 € (fond EÚ) nám zhotoviteľ stavby podkopaním násypu vážne poškodil cca 10 m úsek trate. Na naše zdesenie sa po slušnej žiadosti o nápravu vzniknutej škody za zhotoviteľa postavila obec ako investor a celý trápny prípad musel prísť riešiť riaditeľ odboru stavieb MDaV SR osobne. Až na základe jeho jasného stanoviska o poškodení dráhy obec pod tlakom pristúpila k náprave škody v hodnote cca 6 000 €. Túto čiastku si však už nijako nevymáhala od zhotoviteľa stavby – takže sme ju nakoniec zaplatili my všetci občania obce Čierny Balog. Veľmi zaujímavý prístup...

Pokračujeme i v úspešnej reprezentácii Slovenska na zahraničnom fóre – aj tento rok sme upevňovali medzinárodné vzťahy s **Alishan Forest Railway na Taiwane (AFR)** s cieľom získať pre prevádzku na ČHŽ unikátnu parnú lokomotívu typu SHAY (bola by jediná v Európe). Začiatkom leta 2019 sme sa zúčastnili medzinárodnej konferencie Ázijsko-pacifického kultúrneho historického dedičstva, kde sme predniesli dva odborné referáty. Skupina našich odborníkov vykonala i demontáž vybranej parnej lokomotívy SHAY č. 17 a pripravila ju na generálnu opravu, prípadne na prepravu lodným kontajnerom do Európy. Naším priateľom z AFR sme koncom roka 2019 odoslali i komplexnú odbornú štúdiu zisteného technického stavu lokomotívy a ponuku na jej opravu. Nádej na vyvrcholenie celého projektu – dlhodobé zapožičanie unikátnej parnej lokomotívy SHAY pre prevádzku na ČHŽ sa tým opäť priblížila, aj keď v súčasnosti ju ešte stále brzdi celosvetový problém s pandémiou COVID-19.

V roku 2013 získanú **Cenu za krajinu Slovenskej republiky**, udeľovanú Ministerstvom životného prostredia SR za prínos k tvorbe a ochrane pôvodnej krajiny, sme doplnili v roku 2014 i celoeurópskym ocenením „**Europe Landscape Award**“, udeľovaným Radou Európy najúspešnejším projektom v rámci všetkých členských štátov EU a v rokoch 2015 a 2016 opakovanou propagáciou železničky a nášho regiónu na medzinárodných konferenciách. V domácom prostredí obdržala v roku 2014 železnička vďaka návrhu skupiny poslancov **Cenu obce Čierny Balog**. Záchrana železničky si za ostatný čas získala uznanie aj rôznych iných organizácií – na Slovensku napríklad „**Sedem divov nášho kraja**“, trojnásobný „**TOP 7 okresu Brezno**“ v kategórii naj organizácie, v Európe prestížnu cenu **Európa Nostra** v roku 1993, celosvetovú **Fordovú cenu** v roku 1994, **Výročnú cenu časopisu Pamiatky a múzea** v roku 1995, **Cenu za čin roka v cestovnom ruchu** za rok 2007 udeľovanú Združením turizmu, UMB Banská Bystrica a anglickej poradenskej firmy pre cestovný ruch L&R International Managment Development Ltd. Dlhodobo pokračuje i viacročná spolupráca s **Ministerstvom kultúry SR** – predovšetkým v oblasti získavania grantov na opravy našich historických lokomotív, rovnako pokračuje spolupráca s **Národným technickým múzeom v Prahe** vo veci dlhodobého prenájmu osobného vozňa Balm/ú 619.

Rok 2021 bol napriek zlým a neistým prognózam v cestovnom ruchu pre našu organizáciu v mnohom zlomový. V súvislosti so získaním švajčiarskych vozidiel sa nám podaril úspech na medzinárodnej úrovni, o ktorom informovali domáce aj zahraničné médiá, čo opäť napomohlo k zviditeľneniu Čiernohronskej železnice. Veľmi pozitívne vnímame aj zvýšenú návštevnosť našej organizácie a úprimne si vážime prejavy solidarity a podporu, ktorú nám i týmto spôsobom verejnosť vyjadruje. Čiernohronská železnica sa za roky svojej existencie stáva dôstojným a vyhľadávaným partnerom pri organizovaní rôznych podujatí nielen v oblasti cestovného ruchu, ale aj v odbornom prostredí (zástupcovia ČHŽ boli prizvaní k Okrúhlemu stolu Driving digital 2021, kde sa stretli s poprednými lídrami z verejného aj súkromného sektora a zapojili sa do odbornej diskusie o vytváraní Inteligentných bezemisných zón v mestách a regiónoch Slovenska). V roku 2021 bola vydaná aj eurobankovka s motívom Čiernohronskej železnice, ktorá má zberateľskú hodnotu. Na bankovke je vyobrazená najstaršie zachovaná úzkorozchodná parná lokomotíva slovenských lesných železníc-U 34 “Joy! z roku 1906 - šperk ČHŽ.

Napriek všetkým pozitívam, úspechom a uznaniám však stále zostáva smutným konštatovaním fakt, že nebyť každoročného až neuveriteľne zanovitého nasadenia predovšetkým zahraničných dobrovoľníkov a občasnej významnej grantovej finančnej pomoci opäť väčšinou zo zahraničia (Slovensko-švajčiarsky revolvingový fond, Maďarsko-slovenský cezhraničný projekt EU) – vzťah domácich zodpovedných inštitúcií k ČHŽ by železničku „pri živote“ neudržal... Pokiaľ v budúcnosti nedôjde k zásadnej zmene vo vzťahu predstaviteľov zodpovedných inštitúcií k železnici, predovšetkým vo finančnej oblasti, ako budú postupne starnúť a ubúdať jej dobrovoľníci, postupne začne upadať i jej prevádzka. Ale možno až vtedy zistíme, čo strácame...

3. Ročná účtovná závierka a jej zhodnotenie

Ročná účtovná závierka k 31.12.2021 tvorí prílohu tejto správy. Majetok organizácie je vo výške 1 194 248,39 €, vlastné zdroje krytia majetku sú vo výške 537 382,36 €.

Strana aktív (v EUR)	2021	2020
A. MAJETOK SPOLU	876 259,66 €	445 989,77 €
1. Dlhodobý nehmotný majetok	8 300,00 €	8 300,00 €
2. Dlhodobý hmotný majetok	867 959,66 €	437 689,77 €
3. Dlhodobý finančný majetok		
B. OBEŽNÝ MAJETOK SPOLU	317 988,73 €	286 330,93 €
1. Zásoby	17 653,50 €	13 640,05 €
2. Dlhodobé pohľadávky	1 200,00 €	1 200,00 €
3. Krátkodobé pohľadávky	10 299,18 €	22 909,85 €
4. Finančné účty	288 836,05 €	248 581,03 €
C. ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU		
AKTÍVA celkom	1 194 248,39 €	732 320,70 €
Strana pasív (v EUR)	2020	2020
A. VLASTNÉ ZDROJE KRYTIA MAJETKU SPOLU	537 382,36 €	420 332,23 €
1. Imanie a peňažné fondy	12 905,05 €	9 577,77 €
2. Fondy tvorené zo zisku		
3. Nevysporiadaný výsledok hospodárenia min.rokov	410 754,46 €	266 093,69 €
4. Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie	113 722,85 €	144 660,77 €
B. CUDZIE ZDROJE SPOLU	480 315,48 €	82 666,76 €
1. Rezervy		
2. Dlhodobé záväzky	15 486,02 €	20 762,21 €
3. Krátkodobé záväzky	15 190,94 €	15 619,18 €
4. Bankové výpomoci a pôžičky	449 638,52 €	46 285,37 €
C. ČASOVÉ ROZLIŠENIE SPOLU	176 550,55 €	229 321,71 €
PASÍVA celkom	1 194 248,39 €	732 320,70 €

Výnosy organizácie tvorili predovšetkým tržby z predaja služieb, aktivácia dobrovoľníckej činnosti, tržby z ekonomickej činnosti, príspevky a dary od fyzických osôb a právnických osôb, príspevky z podielu zaplatenej dane a dotácie z verejných prostriedkov, spolu vo výške 602 208,91 €. Náklady tvorili hlavne platby za služby, nákup materiálu, opravy, osobné náklady a energie vo výške 487 518,58 €. Celkový hospodársky výsledok po zdanení k 31.12.2021 bol zisk vo výške 113 722,85 € a bude použitý na realizáciu projektu „Tvoríme krajinu pre ľudí“ - revitalizácia ČHŽ na ČHEŽ .

4. Výrok auditora k ročnej účtovnej uzávierke:

Čiernohronská železnica, n.o. má povinnosť štatutárneho auditu ročnej účtovnej závierky a výročnej správy za rok 2021, výrok auditora tvorí samostatnú prílohu.

5. Prehľad peňažných príjmov a výdavkov (cash-flow):

Stav peňažných prostriedkov k 1.10.2021:	248 575,98 €
Príjmy:	
- Z hlavnej činnosti	552 891,61 €
- zo všeobecno-prospešnej činnosti	505 568,13 €
- z darov fyzických osôb	620,00 €
- z darov právnických osôb	15 251,82 €
- príspevkov verejnej zbierky	3 369,46 €
- z príspevkov z podielu zaplatenej dane	4 158,24 €
- z dotácií	23 923,96 €
- Z ekonomickej činnosti	25 850,60 €
- Prijaté pôžičky, finančné výpomoci	115 800,00 €
Príjmy spolu:	694 542,21 €
Výdaje:	
- Na správu	12 071,84 €
- Prevádzka železnice	505 933,27 €
- Ekonomická činnosť	19 472,67 €
- Daň z príjmu	214,46 €
- Vrátené pôžičiek	116 600,00 €
Výdaje spolu:	654 292,24 €
Stav peňažných prostriedkov k 31.12.2021:	288 825,95 €

6. Prehľad rozsahu výnosov v členení podľa zdrojov:

Výnosy (príjmy) z činnosti - vlastné zdroje	
Tržby z predaja služieb	440 266,07 €
Aktivácia vnútroorganizačných služieb	49 052,84 €
Iné ostatné výnosy	5 568,90 €
Tržby z predaja dlhodobého majetku	
Tržby z predaja materiálu	7 136,10 €
Tržby z prenájmu majetku	12 000,00 €
Spolu:	514 023,91 €
Výnosy (príjmy) na činnosť - súkromné zdroje	
Finančné dary od fyzických osôb	620,00 €
Finančné dary od právnických osôb	15 251,82 €
Prijaté príspevky z verejných zbierok	3 369,46 €
Spolu:	19 241,28 €
Výnosy (príjmy) na činnosť - verejné zdroje, príspevky z podielu zaplatenej dane	
Dotácie	64 743,30 €
Príspevky z podielu zaplatenej dane	4 158,24 €
Spolu:	68 901,54 €
Výnosy z použitia fondu (verejná zbierka)	
Výnosy z použitia fondu	42,18 €
Spolu:	42,18 €
Výnosy celkom:	602 208,91 €

7. Stav a pohyb majetku a záväzkov:

Pohyb majetku v účtovnom období roka 2021 bol nasledovný:

Majetok	K 01.01.2021	Prírastky	Úbytky	K 31.12.2021
Budovy, stavby	190 649,04 €		25 080,00 €	165 569,04 €
Stroje a zariadenia	19 167,01 €	5 914,20 €	11 423,99 €	13 657,22 €
Dopravné prostriedky	151 007,40 €	4 080,00 €	35 300,67 €	119 786,73 €
Ostatný dlhodobý majetok	- €			- €
Obstaranie dlhodobého nehmotného majetku	8 300,00 €			8 300,00 €
Obstaranie dlhodobého hmotného majetku	76 866,32 €	502 074,55 €	9 994,20 €	568 946,67 €
Materiál	13 640,05 €	39 344,91 €	35 331,46 €	17 653,50 €
Pokladnica	10 752,70 €	278 373,12 €	287 886,17 €	1 239,65 €
Ceniny	5,05 €	147,20 €	142,15 €	10,10 €
Bankové účty	237 823,28 €	661 069,09 €	611 306,07 €	287 586,30 €
Peniaze na ceste		244 900,00 €	244 900,00 €	- €
Odberatelia	10 364,73 €	51 689,70 €	52 816,83 €	9 237,60 €
Poskytnuté prevádzkové preddavky	513,08 €	69 744,44 €	69 195,94 €	1 061,58 €
Ostatné pohľadávky	12 032,04 €	189 511,25 €	201 543,29 €	- €
Iné dlhodobé pohľadávky	1 200,00 €	5 427,96 €	5 427,96 €	1 200,00 €
Majetok spolu:	732 320,70 €	2 052 276,42 €	1 590 348,73 €	1 194 248,39 €

Stav a pohyb záväzkov v roku 2021 bol nasledovný:

Záväzky	K 01.01.2021	Prírastky	Úbytky	K 31.12.2021
Záväzky zo sociálneho fondu	205,17 €	210,71 €		415,88 €
Pôžičky a finančné výpomoci	46 285,37 €	115 800,00 €	116 600,00 €	45 485,37 €
Záväzky z obchodného styku	21 553,44 €	696 488,23 €	694 614,29 €	23 427,38 €
Nevyfakturované dodávky	5 115,00 €		5 115,00 €	- €
Záväzky voči zamestnancom	1 593,23 €	40 924,12 €	40 025,84 €	2 491,51 €
Záväzky voči SP a ZP	986,12 €	20 728,16 €	20 136,73 €	1 577,55 €
Záväzky voči DÚ	494,24 €	17 132,93 €	16 109,82 €	1 517,35 €
Ostatné záväzky		121 812,08 €	121 512,08 €	300,00 €
Záväzky z prenájmu	6 434,19 €		5 486,90 €	947,29 €
Dlhodobé bankové úvery		404 153,15 €		404 153,15 €
Výnosy budúcich období	229 321,71 €	3 000,00 €	55 771,16 €	176 550,55 €
Záväzky spolu:	311 988,47 €	1 420 249,38 €	1 075 371,82 €	656 866,03 €

8. Organizačná štruktúra:

Správna rada pracovala v roku 2021 v zložení:

Igor Nemky – predseda
Radek Voigt - člen
Ján Kovalčík – člen

Dozorná rada:

Ing. Luděk Veselý – predseda
Marek Gašperan – člen
Matej Pančík - člen

Revízorom bola:

Ing. Ivana Juhaniaková

Riaditeľom bol:

Ing. Aleš Bílek

V roku 2021 organizácia mala priemerný prepočítaný počet zamestnancov 2,7, z toho počet vedúcich pracovníkov 1, ostatné práce zaisťujú sezónni pracovníci DOVP, DBČŠ, SZČO a dobrovoľníci v počte 101.

Správu zostavil:

Ing. Aleš Bílek
riaditeľ ČHŽ